

تبیین تأثیر عملیات وعده صادق در مؤلفه‌های عمق‌بخشی داخلی و خارجی انقلاب اسلامی

*عظیم علیزاده^۱، سید یحیی صفوی^۲، علیرضا علیزاده^۳، سمیه شرقی^۴، علی شیخ^۵

۱. استادیار و عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس سپید پاسدار شهید حاج قاسم سلیمانی، تهران، ایران
۲. استاد ممتاز گروه ژئوپلیتیک، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، تهران، ایران
۳. دانش آموخته کارشناس ارشد فلسفه، موسسه امام خمینی (ره)، قم، ایران
۴. دانشجوی سطح ۲ حوزه و پژوهشگر حوزه آینده پژوهی، تهران، ایران
۵. دانش آموخته کارشناس مدیریت فناوری اطلاعات، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج، تهران، ایران

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴ مرداد ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۷ آذر ۱۴۰۳

تاریخ انتشار: ۲۰ اسفند ۱۴۰۳

چکیده

جمهوری اسلامی ایران با عملیات وعده صادق در مواجهه با راهبرد رژیم صهیونیستی مبتنی بر ضربه شوک‌آور و دکترین اقدام پیش‌دستانه در حمله به بخش کنسولی ایران در دمشق، به‌عنوان جوهره راهبرد تل‌آویو، ضمن به چالش کشیدن راهبرد رژیم صهیونیستی، پیامدهای راهبردی مهمی را در عمق‌بخشی داخلی و خارجی انقلاب اسلامی با دهدف کسب منافع امنیت ملی و دفع تهدیدات انقلاب اسلامی همراه داشته است که لازم است مؤلفه‌های آن تبیین شود. نوع تحقیق از نظر هدف، کاربردی و توسعه‌ای و دارای ماهیت توصیفی-تحلیلی است. رویکرد روش‌شناسی تحقیق، آمیخته اکتشافی است و جامعه خبرگی این تحقیق شامل خبرگان دفاعی و امنیتی و راهبردی کشور و نمونه خبرگی شامل ۱۴ نفر از خبرگان دارای تحصیلات دکتری در حوزه‌های مرتبط با امنیت ملی، راهبرد و علوم سیاسی دارای حداقل ۲۰ سال تجربه و مسئولیت در حوزه اجرایی مرتبط و به‌صورت هدفمند تا سطح اشباع نظری است. برای تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده از تحلیل مضامین برای دسته‌بندی و طبقه‌بندی عناصر تحقیق و از تحلیل‌های آماری با آزمون‌هایی چون ضریب لاوشه، میانگین رتبه‌ای با استفاده از نرم‌افزار SPSS و برای بررسی روایی و پایایی از فاکتورهای آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی استفاده شده است. نتایج تحقیق شامل تأثیر عملیات وعده صادق در ۵ مؤلفه داخلی و ۱۱ مؤلفه خارجی عمق‌بخشی انقلاب اسلامی شامل تأکید بر لزوم وجود رهبری حکیم و شجاع در جامعه، افزایش سرمایه اجتماعی نیروهای مسلح، ارتقای غرور ملی، انتقال پیام نفی سلطه‌جویی و سلطه‌پذیری به جامعه جهانی، موثر در کاهش یا تغییر رویکرد تقابل و رقابت برخی کشورهای منطقه و غیره است.

کلیدواژه‌ها:

عملیات وعده صادق،
عمق‌بخشی راهبردی،
انقلاب اسلامی.

* نویسنده مسئول:

دکتر عظیم علیزاده

نشانی: پژوهشگاه علوم و معارف دفاع

مقدس سپید پاسدار شهید حاج قاسم

سلیمانی، تهران، ایران

پست الکترونیک:

a.alizadeh.phd@gmail.com

استناد به این مقاله:

علیزاده، عظیم و صفوی، سید یحیی و علیزاده، علیرضا و شرقی، سمیه و شیخ، علی (۱۴۰۳). تبیین تأثیر عملیات وعده صادق در مؤلفه‌های عمق‌بخشی داخلی و خارجی انقلاب اسلامی. مطالعات بنیادین و کاربردی جهان اسلام، ۲۸۳-۲۶۱.

۱. مقدمه

اشتباه محاسبه راهبردی رژیم صهیونیستی در حمله به کنسولگری جمهوری اسلامی ایران در سوریه فرصتی را برای کشور فراهم کرد تا مطابق با حقوق بین‌الملل، عملیاتی با پیامدهای راهبردی و خارج از راهبرد، پرهیز از برخورد مستقیم با آمریکا و رژیم صهیونیستی اتخاذ کند که تأثیرات عمیقی در سطح ملی و بین‌المللی به همراه داشته باشد که لازم است تبیین شود. انجام این تحقیق به شناخت و تجزیه و تحلیل بهتر و تبیین تأثیر عملیات وعده صادق در مؤلفه‌های عمق‌بخشی راهبردی انقلاب اسلامی ایران، همچنین به ایجاد آگاهی و دید مشترک در تبیین تأثیر عملیات وعده صادق در عمق‌بخشی راهبردی داخلی و خارجی کمک خواهد کرد.

۲. تعاریف و مبانی نظری

عمق‌بخشی انقلاب اسلامی به معنای «بسترسازی و ایجاد زمینه‌های لازم برای حفظ و توسعه ارزش‌ها و منافع انقلاب اسلامی» در کشور مقصد تعریف شده است. در همین رابطه، دکتر مهدی بزرگ‌زاده، ریاست کمیته امنیتی قطب علمی عمق‌بخشی کشور در تعریفی معطوف بر وجه امنیتی عمق‌بخشی، عمق‌بخشی امنیتی انقلاب اسلامی ایران را «مجموعه اقداماتی می‌داند که در خارج از مرزهای ایران در جهت تحقق اهداف امنیت ملی و دفع تهدیدات نسبت به منافع امنیت ملی و ایجاد بازدارندگی از سوی کشورهای متخاصم نسبت به ایران شکل می‌گیرد. (Azad Nasiri, 2012:24)

عمق استراتژیک به ابزارهای سیاسی، جغرافیایی، نیروی انسانی، اعتقادی، نیروهای بالقوه و بالفعل دفاعی یک ملت و یک کشور برای دفاع از خود در مقابل توطئه‌ها و دسیسه‌های کشورهای متخاصم گفته می‌شود و در کلیت مفهومی «راهبرد عمق استراتژیک» عبارت است از هر چیزی که نقطه قوت برای کشوری و نقطه تهدید برای کشور رقیب محسوب شود و بتواند نقش بازدارندگی را برای کشور دارنده آن بازی کند. (Safavi, 2014:12)

عمق‌بخشی انقلاب اسلامی به معنای بازتولید مستمر و سازمان‌دهی شده گفتمان انقلاب اسلامی در محیط‌های متجانس، نیمه‌متجانس و نامتجانس از طریق نشر و گسترش ارزش‌ها و باورهای دینی، الگوهای مبارزه با ظلم، عدالت‌محوری، نفی سلطه‌جویی و سلطه‌پذیری در سطوح «بازتابش انقلاب اسلامی» و «وسع‌افزایی شعاع اثر آن» است که دو هدف «کسب منافع

امنیت ملی) و «دفع تهدیدات انقلاب اسلامی در سرزمین هدف» را از طریق الگوپروری برآورده می‌کند و اهداف کلان عمق‌بخشی انقلاب اسلامی ایران را شامل موارد ذیل خوانده است:

- «تحکیم، تثبیت و گسترش عمق راهبردی انقلاب اسلامی در مخاطبان خارج از کشور
- تأثیرگذاری در محیط پیرامونی و افزایش قدرت و نفوذ انقلاب اسلامی
- حداکثرسازی توانمندی‌های ملی و کمک به تحقق ابعاد منطقه‌ای چشم‌انداز ۱۴۰۴
- حداکثرسازی تأمین امنیت، بازدارندگی، توانایی بسیج جهان اسلام و به چالش کشاندن نظام سلطه
- بسترسازی برای الهام‌بخشی در جهان اسلام». (Imam Hussein University, 2011: 2)

سیاست خارجی بازتاب اهداف و سیاست‌های یک دولت در صحنه روابط بین‌الملل و در ارتباط با دیگر دولت‌ها، جوامع و سازمان‌های بین‌المللی، نهضت‌ها، افراد بیگانه و حوادث و اتفاقات جهانی است. شاید بتوان این تعریف را نسبتاً روشن و مناسب دانست که سیاست خارجی مجموعه خط‌مشی‌ها، تدابیر، روش‌ها و انتخاب مواضعی است که یک دولت در برخورد با امور و مسائل خارجی در چهارچوب اهداف کلی حاکم بر نظام سیاسی اعمال می‌کند. (Mohammadi, 1999: 18) اساساً هر دولتی داده‌های سیاست خارجی خود را درجهتی تنظیم می‌کند که سرانجام خواست‌ها و نیازهای امنیتی، استراتژیک، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی یا نظامی‌اش در کوتاه‌مدت یا بلندمدت تأمین شود. (ghavam, 2012: 102)

کرین برینتون صدور انقلاب‌ها را محصول ذاتی طبیعت آن می‌داند. (کرین برینتون، ۱۳۶۳، ۲۳۰-۲۲۶). معمولاً انقلاب‌هایی که پیوستگی رژیم حاکم بر یک کشور با وضعیت حاکم بر جامعه جهانی را به هم می‌زنند، تلاش می‌کنند روابط با ملت‌ها را جایگزین روابط با دولت‌ها کنند و شکل نوینی از دیپلماسی را در پیش گیرند تا تجارب خود را به دیگر ملل منتقل کنند و حوزه فراگیری ارزش‌های مورد ادعای خود را گسترش دهند. (فلاح نژاد، ۱۳۸۴، ۴۰-۳۹) با تغییر نظام سیاسی یک کشور از طریق انقلاب‌ها، تلاش می‌شد برای حفظ دستاوردها، دست به اشاعه ارزش‌ها و اصول انقلابی‌شان بزنند. البته ایده صدور نه دقیقاً در برداشت وستفالیایی، بلکه در تعریف وسیع کلمه، بخشی از روابط بین‌الملل کهن و کنونی است. چنان‌که این نتیجه قهری پدیده انقلاب در سراسر تاریخ، چه در صورت قدسی آن مانند انقلاب پیامبر اسلام (ص) و چه در انواع دنیوی و غیر مذهبی آن بوده است. (Espozito, 2010: 55)

اشاعه می‌تواند به شیوه‌های مختلف اتفاق بیفتد. ایده‌ها، الگوها و امثال آن صرفاً به این دلیل می‌توانند در ورای مرزها گسترش یابند که آن‌ها سنت‌هایی را بنا می‌نهند که برخلاف انتظار، مورد علاقه بازیگران کشورهای دیگر قرار می‌گیرند و در اندیشه، اهداف و رفتار آن‌ها تأثیر می‌گذارند.» (Bunce and Wolchik, 2006:285)

«هاینس» در این زمینه معتقد است که نقش هویتی انقلاب اسلامی ایران در جنبه داخلی به معنای استقلال و حاکمیت بر سرنوشت و توانایی ابتکار عمل است و در بعد خارجی متضمن آژادسازی انسان‌ها و ملت‌های دیگر از محدودیت و قید و بندهایی است که آزادی انتخاب و اقدام آن‌ها را محدود یا متوقف می‌کند. (Haynes, 2008)

با تثبیت نظام جمهوری اسلامی ایران مفهوم و مصداق بحث عمق‌بخشی خارجی انقلاب اسلامی با هدف افزایش عمق استراتژیک در میان سایر ملت‌ها با تلاش برای تبلیغ و ترویج و نهادینه‌سازی ارزش‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی انقلاب اسلامی به سایر کشورها تغییر کرد. تجربه چنددهه حکومت‌داری مردم ایران، به‌عنوان الگویی عملی، فراروی ملل اکناف منطقه جنوب غرب آسیا قرار گرفته است. (Froozkouhi, 2019:20)

پیروزی انقلاب اسلامی در سطح فراملی ضمن به چالش کشیدن نظام‌های موجود، جایگاه ویژه‌ای در سطح بین‌المللی برای ملت‌های مسلمان فراهم کرد و وظایف ویژه‌ای برای رهبران انقلاب و نظام برآمده از آن در زمینه حمایت از ملت‌ها و مسلمان‌ها، به‌ویژه نهضت‌های آزادی‌بخش، مشخص کرد. رویکرد ایدئولوژیک انقلاب اسلامی و فرهنگ دینی و ارزش‌های سنتی و بومی از یک سو، برای جهان غرب به‌ویژه آمریکا غیرمنتظره بود و از سوی دیگر، باعث استقبال و تأثیرپذیری ملت‌های مسلمان از آرمان‌ها، اهداف، سیاست‌ها و روش‌های مربوط به این پدیده مهم شد. (Motaghi, 2013:2) این تحولات را می‌توان به‌عنوان یکی از محوری‌ترین موضوعات مرتبط با عمق‌بخشی انقلاب اسلامی تحلیل و ارزیابی کرد. تأثیرپذیری ملت‌ها، مسلمان‌ها و جنبش‌های اسلامی از انقلاب ایران تا آن حد است که صاحب‌نظران منطقه‌ای و بین‌المللی به این واقعیت اقرار کرده‌اند. برای مثال، جان ال. اسپوزیتو، پژوهشگر امور غرب آسیا، معتقد است: «یک انقلاب اسلامی جهانی به وقوع پیوسته که در سیاست‌های گروه‌های اسلام‌گرا تأثیر گذارده است.» (Espozito, 1994:25)

۳. پیشینه تحقیق

باتوجه به تدوین مقاله بلافاصله پس از اجرای عملیات وعده صادق، هیچ پیشینه‌ای اعم از رساله، مقاله و کتاب در این خصوص وجود ندارد، اما به برخی از منابع مربوط به عمق بخشی به عنوان منابع دست دوم به شرح زیر می‌توان اشاره کرد:

نجفعلی شهبازی (۱۳۹۶) در رساله دکتری خود با عنوان «الگوی دیپلماسی اقتصادی ج.ا.ا در راستای عمق بخشی انقلاب اسلامی ایران (مطالعه موردی عراق)» به این نتیجه رسیده که «اثر حوزه اقتصادی دربرگیرنده سه عامل اصلی معیارهای اقتصادی قدرت ملی، کارکردهای اقتصادی امنیت ملی و روابط اقتصادی ایران و عراق است. اثر حوزه سیاست خارجی دربرگیرنده ۵ عامل اصلی جهت گیری براساس سند چشم انداز، سیاست خارجی کنش گرا به جای کنش پذیر، استراتژی همسایگی خوب، استفاده از فرصت های استراتژیک، تداوم گفتمان مقاومت درمقابل سلطه است. نهایتاً اثر حوزه سازمان های عمل کننده دربرگیرنده چهار عامل اصلی منطقه گرایی و ائتلاف استراتژیک، همکاری با عراق در حوزه امنیتی و تسهیل مراودات اقتصادی، دیپلماسی عمومی ایران در عراق و مدیریت چالش های حضور ایران در عراق در دیپلماسی اقتصادی ج.ا.ا در عراق به میزان معنی داری تخمین زده شده است... حوزه سیاست خارجی، حوزه اقتصادی و سازمان های عمل کننده نقش اساسی در دیپلماسی اقتصادی ج.ا.ا در عراق دارند. ... حوزه سیاست خارجی رتبه اول، سازمان های عمل کننده از نظر خبرگان رتبه دوم و حوزه اقتصادی رتبه سوم را در بین سه دسته متغیرهای اثرگذار بر دیپلماسی اقتصادی ج.ا.ا در راستای عمق بخشی خارجی انقلاب اسلامی در عراق دارند.»

عباس آهنگر (۱۳۹۲) در پایان نامه کارشناسی ارشد با عنوان «نقش حزب الله لبنان در عمق بخشی امنیتی انقلاب اسلامی ایران» به نقش و اقدامات حزب الله در لبنان و تأثیرات آن در لبنان و منطقه میپردازد و نتیجه می‌گیرد: اولاً از آنجاکه رژیم صهیونیستی دشمن شناخته شده جمهوری اسلامی ایران است و تهدیدات آن علیه ج.ا.ا چه مستقیم و چه غیر مستقیم، قطعی است. ثانیاً باتوجه به مسافت طولانی سرزمینی میان ایران و فلسطین اشغالی و وجود یک جنبش شیعی به نام حزب الله با دارا بودن قدرت سیاسی و نظامی مشروع در مرزهای فلسطین اشغالی که دارای پیوستگی هویت، ارزش و باورهای مشترک با جمهوری اسلامی است و به سبب همین مبانی و ارزش های مشترک است که این حزب رژیم صهیونیستی را دشمن می‌شمارد. در نتیجه

حزب‌الله لبنان زمینه عمق‌بخشی امنیتی را برای انقلاب اسلامی ایران فراهم کرده است، زیرا وقتی حزب‌الله از هویت خود دفاع می‌کند در واقع از ارزش‌های ج.ا.ا دفاع کرده است و تمامی مشکلات ما با دشمنان مان نیز بر سر همین ارزش‌های ج.ا.ا است که امروزه با حزب‌الله مشترک شده است لذا از آنجا که مسئولان این جنبش، رهبر ایران را رهبر خود می‌دانند و خود را سرباز آن می‌نامند، به‌عنوان بخشی از عناصر عمل‌کننده [راهبرد] ج.ا.ا تلقی می‌شوند که علی‌رغم دفاع از منافع ملی لبنان، موجبات دفع تهدید نسبت به منافع امنیت ملی و ایجاد بازدارندگی در مقابل کشورهای متخاصم ایران را فراهم کرده است. به‌همین منظور، امروز حزب‌الله لبنان می‌تواند به‌عنوان یک عمق‌استراتژیک برای انقلاب اسلامی ایران عمل کند. این تحقیق، کامل‌ترین تحقیق در میان تولیدات قطب علمی عمق‌بخشی انقلاب اسلامی در دانشگاه جامع امام حسین (ع) بوده است.

سجاد طالبی (۱۳۹۳) در همایش پیشگامان پیشرفت با عنوان «موانع عمق‌بخشی انقلاب اسلامی در جهان عرب» به موانع عمق‌بخشی انقلاب اسلامی در جهان عرب پرداخته و به این نتیجه رسیده است که دو گروه عوامل شامل ۱- عوامل مربوط به هویت و تمدن ایرانی و ۲- عوامل مربوط به مذهب شیعی، بیشترین تأثیر به‌عنوان مانع توسعه عمق‌بخشی انقلاب اسلامی را در جهان عرب داشته و عربستان سعودی مهم‌ترین کنشگر در منطقه است.

اصغر صفری (۱۳۹۳) در طرح تحقیقاتی با عنوان «بررسی ظرفیت‌ها و قابلیت‌های مسلمانان انگلیس و تأثیر آن در عمق‌بخشی انقلاب اسلامی ایران» به شاخص‌های عمق‌بخشی انقلاب اسلامی پرداخته و آن را به سه شاخص «هدف گسترش اسلام ناب محمدی (ص)»، «ضد استبدادی بودن» و «ضد نظام سلطه بین‌الملل بودن» محدود کرده و پس از اعمال آزمون‌های آماری به این نتیجه رسیده است که در سطح اطمینان ۹۵ درصد، ۳ گروه اول - که از ماهیت سیاسی برخوردارند - به میزان پایین‌تر از حد متوسط و سه گروه دیگر - که از صبغه فعالیت فرهنگی برخوردارند - بالاتر از حد متوسط بر عمق‌بخشی انقلاب اسلامی در آن محیط مؤثر بوده‌اند.

محمدرضا علی‌بخشی (۱۳۹۵) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان «بررسی ارتقای هویت شیعیان جمهوری آذربایجان در راستای عمق‌بخشی انقلاب اسلامی ایران» به این نتیجه رسیده است که عمق‌بخشی انقلاب اسلامی عبارت است از «تحقق فرایند ارائه الگوی جدید و به‌پا کردن نظام حکومتی و اجرای احکام اسلام ناب محمدی (ص)» که قصد دارد به سیطره و

سلطه و ظلم جهان‌خواران ستمگر خاتمه [دهد] و راه را برای ظهور منجی مصلح و امامت مطلق حق امام زمان (عج) هموار کند.

جهانگیر سوری (۱۳۹۵) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان «نقش احزاب و گروه‌های سیاسی تونس در عمق‌بخشی سیاسی انقلاب اسلامی ایران» به این نتیجه رسیده است که عمده فرصت‌های عمق‌بخشی سیاسی جمهوری اسلامی ایران در آن کشور، بر اثر عملکرد احزاب گوناگون آن، در موضوع مخالفت با رژیم صهیونیستی و حمایت از جبهه مقاومت بوده است. همچنین عمده چالش عمق‌بخشی سیاسی جمهوری اسلامی ایران در آن کشور در موضوع مبارزه با تروریسم، در خصوص مصداق تروریسم بروز می‌کند که ریشه آن در فتنه مذهبی قابل جستجو است.

روح‌الله بخشی‌نژاد (۱۳۹۳) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان «نقش سلفی‌های مصر در عمق‌بخشی انقلاب اسلامی ایران» به شاخص‌های سنجش عمق‌بخشی در مصر پرداخته است و عمق‌بخشی را صرفاً از منظر سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران و حتی بعضاً هم‌ردیف و هم‌معنا با «مبانی فکری و اصول سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران» تلقی کرده است. از این‌رو، با وجود غنای اطلاعات و بدیع بودن اسناد مورد استنادش در مباحث مربوط به سلفیت‌پژوهی، از حیث روشی حرفی برای گفتن درباره عمق‌بخشی انقلاب اسلامی ندارد و حداکثر یک مطالعه موردی محسوب می‌شود. وی در پایان نتیجه‌گیری کرده است که چون «ایران از نظر هویتی و هستی‌شناختی دارای مبانی فکری و هویتی ایرانی- شیعی بوده و این هویت ناشی از مفاهیم بنیادین در ایدئولوژی اسلامی و انقلابی و از طرف دیگر آمیخته با فرهنگ کهن ایرانی شده است، در حالی که هویت سلفی‌های مصر سنی- عربی است و از عقبه دینی اهل تسنن و ماهیت عربی با قدمت بسیار زیاد برخوردار است بنابراین با توجه به نظریه سازه‌انگاری که بر هویت‌های مشترک و ارزش‌ها و منافع مشترک تأکید می‌کند... اکثریت سلفی‌های مصر همواره از حضور ایران در مصر هراس دارند و با رفتارهای گوناگون با آن مقابله می‌کنند بنابراین سلفی‌های مصر [در غالب موضوعات مبتلابه] در عمق‌بخشی انقلاب اسلامی ایران تأثیر منفی خواهند داشت.»

بررسی پیشینه تحقیق نشان‌دهنده آن است که تحقیقی با عنوان تبیین تأثیر عملیات وعده صادق در مؤلفه‌های عمق‌بخشی داخلی و خارجی انقلاب اسلامی وجود ندارد و از سایر منابع

به‌عنوان پیشینه دست دوم تحقیق استفاده شده است.

۳-۱. مؤلفه‌های عمق‌بخشی انقلاب اسلامی ایران

شهبازی مؤلفه‌های عمق‌بخشی انقلاب اسلامی ایران را به شرح زیر می‌داند:

۱- فعال‌سازی

یکی از سیاست‌های جمهوری اسلامی ایران که در راستای عمق‌بخشی خارجی بیان می‌شود و در خصوص مجامع بین‌المللی است، فعال‌سازی این مجامع است.

۲- تأثیرگذاری

از دیگر سیاست‌های جمهوری اسلامی ایران در این خصوص، تأثیرگذاری در تصمیمات این مجامع در جهت تأمین منافع ملی است.

۳- هم‌گرایی

در زمینه وحدت و مسائل مربوط به آن و احیای روحیه اخوت و برادری در میان کشورهای اسلامی، مباحث بسیاری صورت گرفته است. در این باره حضرت امام (ره) می‌فرمایند: ایجاد تفرقه سیاست استعماری است که باید با آن به مبارزه برخاست. دامن زدن به اختلافات مذهبی و فرقه‌ای در جهت سیاست دشمنان اسلام گناهی است بزرگ، زیرا در سایه وحدت است که می‌توان دشمنان اسلام را سرکوب کرد و به مسلمانان عزت از دست‌رفته خویش را بازگرداند و دست ابرقدرت‌ها را از کشورهای اسلامی کوتاه کرد و به برقراری حکومت اسلامی توفیق یافت.

۴- گروه‌های اسلامی و انقلابی

یکی از راه‌های عمق‌بخشی خارجی حمایت از گروه‌های مردمی همسو است که در راستای مخالفت با قدرت‌های بزرگ به‌ویژه با دول متخاصم با انقلاب اسلامی ایران هستند. این گروه‌ها هم‌اکنون در حساس‌ترین مناطقی که می‌تواند هر آن موجودیت قدرت‌های متخاصم را مورد تنش قرار دهد، ایجاد شده‌اند. گروه‌های مبارز فلسطینی جهاد اسلامی و حماس که مبارزه علیه رژیم غاصب قدس را هدایت می‌کنند، به‌گونه‌ای عمل کرده‌اند که اگرچه خواستار آزادی سرزمین خود هستند؛ با فشار همه‌جانبه به اسرائیل، مواضع و عمق استراتژیک انقلاب

اسلامی را هم تأمین کرده‌اند. این امر وقتی بیشتر نمود می‌یابد و بعد راهبردی به خود می‌گیرد که بدانیم این دو گروه در جایی قرار دارند که شاید قلب وجودی دول استکباری به‌ویژه آمریکا در منطقه حساس خاورمیانه است. از سوی دیگر، گروه‌های لبنانی به‌ویژه حزب‌الله لبنان را هم می‌توان در همین راستا ارزیابی کرد.

۵- حضور در مناطق حیاتی دشمن

همراهی و حتی کمک به روی کار آمدن گروه‌های ضد استکباری در مناطق حساس، که برای دشمن حساسیت ویژه‌ای دارد، یکی از مقوله‌هایی است که می‌تواند عمق استراتژیک کشورمان را توسعه دهد. آسیب‌پذیری نیروهای آمریکایی در این مناطق، که در معرض تهدید جمهوری اسلامی ایران و در مواقع بحرانی در معرض آسیب قرار دارند، عمق استراتژیک کشورمان را در حد اعلائی گسترده کرده است، زیرا دیگر آمریکا نمی‌تواند بمباران کند و از امنیت کشور و نیروهای خود مطمئن باشد، این امر باعث بالا رفتن قدرت بازدارندگی کشورمان شده است.

۶- افکار عمومی مردم کشورهای اسلامی

یکی از راهبردهایی که کشورها و حتی گروه‌های مردمی و غیردولتی برای به کرسی نشاندن سیاست‌ها و خط‌مشی‌های خود در داخل یا در سطح بین‌المللی دارند، سوار شدن روی موج افکار عمومی است؛ قدرت شگرفی که کشورها و گروه‌ها از آن به نحو شایسته‌ای می‌توانند استفاده کنند. جمهوری اسلامی ایران نیز با توجه به سیاست‌ها و خط‌مشی‌های خود، که استفاده از قدرت شگرف افکار عمومی جهان به‌ویژه افکار عمومی کشورهای اسلامی است، توانسته عمق استراتژیک خود را به نحو گسترده‌ای توسعه دهد. (Shahbazi, 2018: 107)

۳-۲. اصول راهبردی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران

به‌طور طبیعی تحلیل سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران مستلزم بیان اصول و سرخط‌هایی است که آن اصول، الگوی رفتاری سیاست خارجی را ترسیم می‌کند. البته این اصول اگرچه برآمده از فرهنگ سیاسی است که در قانون اساسی به شکل حقوقی و رسمی بازتاب یافته است؛ در طول سه دهه گذشته دامنه تفسیر آن‌ها، همچون چگونگی اعمال آن‌ها در صحنه اجرایی ثابت نمانده و دستخوش برداشت‌های متفاوتی شده است. این قواعد حاکم در چهارچوب نقش ساختار در تحدید دایره فعالیت کنشگران قابل طرح است و به نوبه خود تحول‌گفتمانی

را توضیح می‌دهد، زیرا در برخی دوره‌ها برداشت‌هایی کاملاً متفاوت با برداشت‌های دوره‌های دیگر مطرح بوده است. (Moshirzade, 2004: 48) با وجود ملاحظات فوق، سیاست خارجی ایران قائم به اصولی است که به واسطه ثبات و تغییرناپذیری ناشی از گزاره‌های جاودانه دینی در آن‌ها گاه به‌وسیله قواعد و هنجارهای مرسوم بین‌المللی به چالش کشیده شده‌اند. این اصول از معاهدات و رفتار خارجی دولت اسلامی حکایت دارد و رویکرد کلی آن را ترسیم می‌کند.

۱- اصل حاکمیت

باتوجه به اینکه همه فقهای اسلام در مورد اصل حفاظت از دارالاسلام اتفاق نظر دارند و از سوی دیگر، حفظ نظام اسلامی بر مبنای احکام ثانویه فقهی از اوجب واجبات و مقدم بر سایر امور است، قاعده‌تأ مهم‌ترین و اساسی‌ترین اصل سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران نیز باید حفظ موجودیت و حاکمیت کشور و نظام اسلامی باشد. شیوه معمول در نظریه‌های روابط بین‌الملل، حفظ «نظام دولت» بر اساس «دولت-ملت و ستفالیایی» و حفظ آن به معنای حفظ منافع ملی و بقای ملی است و در صدر اهداف سیاست خارجی دولت‌ها قرار دارد، اما در نظریه اسلامی از روابط بین‌الملل آنچه اصالت دارد جغرافیای مرزهای عقیدتی و ایدئولوژیک است و حفظ بقا، صرفاً بقای دولت سرزمینی نیست، بلکه دایره گسترده‌تری از قبیل حفظ ارزش‌ها و قواعد اسلامی و سنت‌های دینی را دربر می‌گیرد که به منزله فصل ممیزه در قالب «اسلامیت» در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران تجلی یافته است.

۲- اصل عزت، نفی سبیل و استقلال

یکی از اصول مهم و اساسی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، ناظر به عزت و اقتدار اسلام و حکومت اسلامی است که در اصول قانون اساسی نیز به آن‌ها تصریح شده است. در اصل ۱۵۲ آمده است: «سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران بر اساس نفی سلطه‌جویی و سلطه‌پذیری، استقلال همه‌جانبه و تمامیت ارضی، دفاع از حقوق همه مسلمانان و عدم تعهد در برابر قدرت‌های سلطه‌گر و روابط صلح‌آمیز با دولت‌های غیرمحراب استوار است.» تعبیر قرآنی این اصل، همان عبارت معروف «نفی سبیل» برگرفته از نص آیه قرآن کریم «و لن يجعل الله للكافرين على المؤمنين سبيلا» است. این اصل در واقع تتمه قاعده عزت اسلامی به حساب می‌آید و ناظر به جامعیت و کمال دین است. به لحاظ مصداقی، شعار «نه شرقی نه غربی، جمهوری اسلامی» از مصادیق عمل به اصل نفی سبیل است. در صحنه عمل نیز اصل

سلطه‌ستیزی و نفی سلطه‌پذیری در جایگاهی است که می‌توان آن را مهم‌ترین اصل رفتاری سیاست خارجی ایران در طول سه دهه گذشته معرفی کرد. اهمیت این اصل به اندازه‌ای است که رهبر معظم انقلاب اسلامی در مواضع گوناگون، آن را شاخص سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران اعلام کرده‌اند.

۲- اصل مصلحت

مصلحت به معنای جلب منافع دینی و دنیایی و دفع ضرر دینی و دنیایی است. مصلحت متضمن سعادت مادی و معنوی مردم و جامعه است که از طریق رفاه، سعادت و رسیدن به کمال انسانی حاصل می‌شود. در چهارچوب مفهوم مصلحت، منافع مادی و معنوی به سعادت اخروی و دنیوی منتهی شده و در طول قرار گرفته و با یکدیگر هیچ‌گونه تعارضی ندارند، چون منافع معنوی و صلاح، کمال و سعادت اخروی از راه خیر و صلاح دنیوی در قالب زندگی شایسته و حیات طیبه در این جهان به دست می‌آید.

در نظریه اسلامی، سیاست خارجی به صورت «ادای تکلیف مبتنی بر مصلحت» تعریف و تحلیل می‌شود. از این رو، متغیر مستقل تبیین‌کننده کانونی و کلیدی را که سیاست خارجی و تحولات و تغییرات آن، تابعی از آن است، ارائه می‌دهد. این امر بدان معناست که مصلحت مفهوم تحلیلی کانونی در نظریه اسلامی سیاست خارجی است که رفتارها و تغییر و تحولات سیاست خارجی دولت اسلامی را می‌توان بر پایه آن تحلیل و تبیین کرد. (Dehghani Firou- 2012:35)

۳-۳. ظرفیت‌های عمق‌بخشی ج.ا.ا. در منطقه

شهبازی ظرفیت‌های عمق‌بخشی جمهوری اسلامی ایران در منطقه را به شرح زیر می‌داند:

۱- بازتعریف نقش منطقه‌ای ایران

ایران به دلیل ویژگی‌های ناشی از وسعت سرزمینی، موقعیت استراتژیک، ویژگی‌های جمعیتی و زیرساخت‌های اجتماعی، اقتصادی و امنیتی مهم‌ترین بازیگر و قدرت در منطقه خاورمیانه به حساب می‌آید. موقعیت منحصر به فرد ژئوپلیتیک ایران و قرار گرفتن در مرکز خاورمیانه بزرگ و نقطه اتصال سیستم‌های فرعی منطقه، نیاز نظام‌های منطقه‌ای و بین‌المللی را به این کشور، همان‌گونه که در طی سال‌های اخیر آشکار شد، انکارناپذیر می‌کند. براساس این ویژگی‌ها

ایران می‌تواند به‌عنوان جزئی از نظام امنیت منطقه‌ای دارای نقشی سازنده باشد یا در مقابل، با کنار گذاشته شدن از نظم منطقه‌ای و فراتر از آن مورد تهدید قرار گرفتن، نقشی غیرسازنده را در منطقه ایفا کند.

۲- فرصت‌های ایران برای حضور در عرصه بین‌المللی

آمریکا پس از فروپاشی شوروی، داعیه‌دار رهبری جهانی شد و به دنبال تحقق نظام یک‌قطبی و نظم نوین براساس محوریت آمریکا بود، اما آنچه تعیین‌کننده معادلات در عصر کنونی و آینده است مسئله اقتصادی قدرت‌هاست و قدرت نظامی همه ظرفیت‌ها را ندارد. ایران نیز یکی از قدرت‌های نوظهور و در حال توسعه توانست بسیاری از موقعیت‌ها را کسب کند و با توجه به موقعیت طبیعی، ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژیکی نقش مهمی را ایفا کند. جمهوری اسلامی ایران در حال حاضر دارای قدرت بالا و توانمندی زیربنایی و کارکردی است علاوه بر این، موقعیت سرزمین ایران نیز اهمیت این کشور را بالا می‌برد. داشتن امتیازات بالا از نظر عزت‌آفرینی و ظرفیت عمق‌بخشی انقلاب اسلامی بسیار با اهمیت است. عمده این امتیازات اکتسابی است که مردم ایران پس از انقلاب اسلامی آن را به دست آورده‌اند.

۳- قدرت نقش‌آفرینی ایران در تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی

هر چند در رابطه با پیشرفت نکردن و نفوذ نکردن ایران بین کشورهای دیگر و به‌خصوص کشورهای منطقه خاورمیانه و کشورهای حاشیه خلیج فارس تلاش‌های متعددی به عمل آمد، اما طی تمام این سال‌ها دولتمردان ایرانی با تلاش برای بهبود روابط و گسترش نفوذ علمی و فنی و تکنولوژیکی موفق شدند کشورمان را تحت عنوان کشوری مستقل و بدون وابستگی به ابرقدرت‌ها معرفی کنند. در ارتباط با افزایش موقعیت سیاسی جمهوری اسلامی ایران در منطقه خاورمیانه و منطقه نیز نظام مردم‌سالاری حاکم بر ایران به‌گونه‌ای از گذشته تاکنون اقدام کرده که بسیاری از روشن‌فکران و صاحبان قلم و اندیشه منطقه این نظام و رابطه بین دولتمردان و مردم را در جمهوری اسلامی به‌عنوان الگو قرار داده‌اند. ایران به‌دلیل نوع گفتمان سیاسی بعد از انقلاب که مورد توجه ملت‌ها و نیروهای آزادی‌خواه جهان قرار گرفت و به‌دلیل نظامی که ایجاد کرد از ویژگی‌ها و توانمندی‌های قابل‌قبولی برخوردار است و به‌لحاظ پیشرفت علمی، فناوری و تجهیزات نظامی نسبت به هر زمان پیش از این و نسبت به قدرت‌های دیگر اقتدار و جایگاه بالاتری دارد. ایران همواره خواستار روابط سازنده و مثبت با کشورهای منطقه بوده؛ اگرچه بعضاً

قدرت‌های منطقه به‌رغم احساس رقابت با ایران نمی‌توانند اقتدار جمهوری اسلامی را به رسمیت نشناسند. ایران در مهم‌ترین مناسبات منطقه حضور دارد و بدون ایران نمی‌توان مناسبات منطقه را پیش برد و در روند سیاسی عراق و افغانستان و فلسطین و لبنان حضور و تأثیرگذاری ایران جای تردیدی باقی نمی‌گذارد. ایران در امنیت خلیج فارس نقش مهمی دارد و حتی در همین حوزه که بیشترین رقابت با ایران وجود دارد و به دلیل اقتدار سیاسی و نظامی جمهوری اسلامی به نظر می‌رسد مناسبات سیاسی و منطقه‌ای ایران، علی‌رغم اینکه تلاش می‌کنند به این شکل نباشد، اما بدون حضور ایران قابل پیشروی نیست. (Shahbazi, 2018: 114)

۴. روش‌شناسی تحقیق

هدف این تحقیق، توسعه‌ای- کاربردی است. هدف از تحقیق کاربردی^۱ به دست آوردن دانش لازم برای تهیه ابزاری است که به‌وسیله آن نیازی مشخص و شناخته‌شده برآورده می‌شود. (خاکی، ۱۳۹۲: ۷۳). با عنایت به موضوع این تحقیق که به دنبال حل نیاز و مشکلی شناخته‌شده یعنی تبیین تأثیر عملیات وعده صادق در مؤلفه‌های داخلی و خارجی عمق‌بخشی انقلاب اسلامی است، از منظر هدف یک تحقیق کاربردی است.

از طرفی، تحقیق پیش رو توسعه‌ای^۲ نیز هست، زیرا در تحقیق توسعه‌ای، فرایند شناسایی یک نیاز یا استعداد، پیدایش یک اندیشه یا آفرینشی تازه روی می‌دهد. همچنین بومی‌سازی تئوری‌ها یا راهکارها و حل مسائل و تصمیم‌گیری‌ها (کاربردی) از ویژگی‌های این پژوهش است. (Khalili, 2014: 78) تحقیق توسعه‌ای، پژوهشی است که با هدف گسترش مرزهای دانش عمومی بشر صورت می‌گیرد بنابراین هر یک از موضوعاتی که در حوزه علوم انسانی و تجربی بتواند به گسترش این علوم کمک کند و آن را شرح دهد و تبیین کند در حوزه تحقیقات توسعه‌ای جای می‌گیرد. با توجه به هدف تحقیق، که در پی تبیین تأثیر عملیات وعده صادق در مؤلفه‌های داخلی و خارجی عمق‌بخشی انقلاب اسلامی است و ادبیات موضوع را در کشور توسعه می‌دهد، از این منظر یک تحقیق توسعه‌ای نیز محسوب شود.

ماهیت این تحقیق، از نوع توصیفی^۳ است. هدف از تحقیق توصیفی، توصیف جز به‌جزء یک موقعیت یا شرایط است. پاسخ‌گویی به پرسش‌هایی مانند چه اتفاقی دارد می‌افتد؟ چه کسی؟

1. Applied Research
2. Research & Development.
3. Descriptive Research

چقدر؟ در تحقیق توصیفی اهمیت دارد. تحقیق توصیفی آنچه را که هست توصیف و تفسیر می‌کند و به شرایط، روابط موجود، عقیده‌های متداول، فرایندهای جاری، آثار مشهود یا روندهای در حال گسترش توجه دارد. تحقیق توصیفی به از طریق گردآوری اطلاعات از منابع مختلف رویدادها را توصیف می‌کند و ضرورتی برای آزمایش فرضیه‌ها، طرح پیش‌بینی‌ها یا شرح روابط سببی و علت و معلولی وجود ندارد. با عنایت به موضوع تحقیق، که به دنبال توصیف جزء به جزء یک موقعیت یا شرایط یعنی توصیف تبیین تأثیر عملیات وعده صادق در مؤلفه‌های داخلی و خارجی عمق‌بخشی انقلاب اسلامی است، از منظر ماهیت یک تحقیق توصیفی است.

از منظر روش تحقیق این تحقیق جزء تحقیق آمیخته است، زیرا مجموعه اقداماتی برای گردآوری، تحلیل و ترکیب اطلاعات کمی و کیفی در یک موضوع برای پاسخ به مسئله تحقیق است. در تحقیق آمیخته تلاش می‌شود جنبه‌های مثبت هر دو دیدگاه کمی و کیفی کامل مورد توجه قرار گیرد. (Khaki, 2014: 81-89) در این تحقیق به دلیل ماهیت موضوع مورد تحقیق از آنجا که روش‌های تحقیق کمی و کیفی به تنهایی توان مطالعه، تحلیل و بررسی مطلوب تبیین مؤلفه‌های داخلی و خارجی عمق‌بخشی به انقلاب اسلامی را ندارند، از رویکرد آمیخته^۴ با رویکرد اکتشافی استفاده شده است.

در بخش کیفی برای گردآوری اطلاعات از دور روش میدانی شامل مصاحبه از خبرگان و کتابخانه‌ای بهره گرفته شد و مؤلفه‌ها و زیرمؤلفه‌های اولیه تحقیق براساس ارتباط معنایی مرتب شد سپس از خبرگان حوزه دفاعی، سیاسی، اجتماعی و غیره خواسته شد درباره موارد ذکر نشده و ترتیب و توالی آن نظر دهند و براساس آن و در چندین مرتبه داده‌ها تحلیل و بازبینی شد. برای بالا بردن روایی و پایایی مصاحبه‌ها طی چندین مرتبه سوالات طراحی بازنگری و با توجه به نظر اساتید تایید نهایی شد. در روش کمی تحقیق، از طریق پیمایش خبرگی و تهیه پرسش‌نامه، برای اعتبارسنجی، تعیین اهمیت و اولویت‌بندی تأثیر عملیات وعده صادق در هر یک از مؤلفه‌های داخلی و خارجی عمق‌بخشی انقلاب اسلامی اقدام شد.

در این پژوهش از منظر قلمرو زمانی، برای پاسخ‌گویی به سؤالات تحقیق، از داده‌ها و اطلاعات بعد از عملیات وعده صادق تاکنون استفاده شده است و از منظر قلمرو مکانی، محیط مورد مطالعه مرتبط با عمق‌بخشی انقلاب اسلامی است. جامعه خبرگی شامل خبرگان و کارشناسان دارای تحصیلات دکتری در حوزه‌های مرتبط با امنیت ملی، راهبردی و علوم سیاسی

4. Mixed-method.

دارای حداقل ۲۰ سال تجربه و مسئولیت در حوزه اجرایی هستند. حجم نمونه خبرگی، با تعقیب رویکرد تمام‌شمار تا اشباع نظری دنبال شد.

روش گردآوری داده‌ها کتابخانه‌ای و میدانی و ابزارهای گردآوری داده‌ها مصاحبه، فیش‌برداری و پرسش‌نامه است و از تکنیک‌های آمار توصیفی و تحلیل‌های آماری آزمون لاوشه و آزمون میانگین رتبه‌ای فریدمن و با استفاده از نرم‌افزارهای Excel و Spss برای تجزیه و تحلیل اطلاعات بهره‌برداری شد.

توصیف ویژگی‌های نمونه مورد بررسی

تعداد پاسخ‌دهندگان

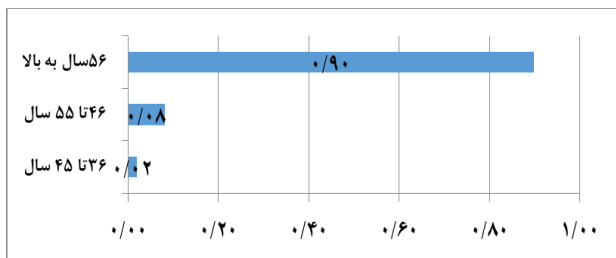
پرسش‌نامه نهایی با حضور محقق به خبرگان جامعه تحقیق پس از توضیحات و تشریح چهارچوب تحقیق ارائه شد. در نهایت ۱۴ پرسش‌نامه تکمیل و اخذ شد.

جمعیت‌شناختی

- نمونه مورد بررسی برحسب سن

جدول شماره ۱. توزیع فراوانی پاسخ‌گویان برحسب سن

سن	درصد
۳۶ تا ۴۵ سال	۰/۰۲
۴۶ تا ۵۵ سال	۰/۰۸
۵۶ سال به بالا	۰/۹۰
کل	۱۰۰

نمودار شماره ۱. توزیع فراوانی پاسخ‌گویان برحسب سن

باتوجه به نتایج جدول شماره یک، ۹۰ درصد پاسخ‌گویان بالای ۵۶ سال و ۹۸ درصد بالای ۴۶ سال داشته‌اند که نشان‌دهنده تجربه بالای خبرگان است.

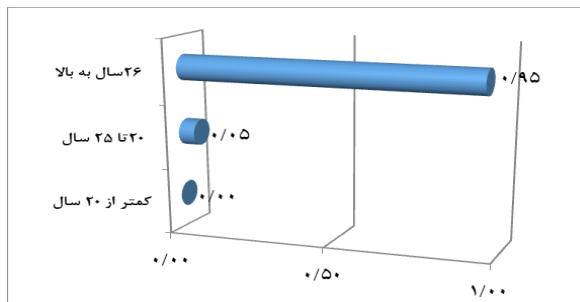
نمونه مورد بررسی بر حسب تحصیلات

۱۰۰ درصد پاسخ‌گویان دارای مدرک تحصیلی دکتری هستند که بیانگر اعتبار علمی خبرگان تحقیق است.

- نمونه مورد بررسی بر حسب سابقه کار در حوزه مرتبط با تحقیق

جدول ۲. توزیع فراوانی پاسخ‌گویان بر حسب سابقه کار

درصد	سابقه در حوزه مرتبط تحقیق
۰/۰۰	کمتر از ۲۰ سال
۰/۰۵	۲۰ تا ۲۵ سال
۰/۹۵	۲۶ سال به بالا
۱۰۰	کل

نمودار ۲. توزیع فراوانی پاسخ‌گویان بر حسب سابقه کار

باتوجه به نتایج جدول ۲، بیش از ۹۵ درصد پاسخ‌گویان بالای ۲۶ سال سابقه کار داشته‌اند که بیانگر این است نمونه آماری دارای تجربه خدمتی مناسبی در حوزه تحقیق است.

در خصوص پایایی، میزان دقت و اعتمادپذیری با آزمون آلفای کرونباخ و با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ و ضریب دیلون- گلدشتاین (ضریب ترکیبی) محاسبه شد.

جدول ۳. آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی تحقیق

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
818.	821.	5

جدول ۴. میزان آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی تأثیر عملیات وعده صادق در اهداف داخلی انقلاب اسلامی

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
807.	813.	11

جدول ۵. میزان آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی تأثیر عملیات وعده صادق در اهداف داخلی انقلاب اسلامی

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
831.	832.	16

تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌های تحقیق

برای سنجش روایی سطوح، ابعاد و مؤلفه‌های احصایی عمق‌بخشی داخلی و خارجی انقلاب اسلامی، آزمون لاوشه (CVR) روی داده‌های پاسخ‌نامه خبرگان اعمال و نتایج زیر حاصل شد:

جدول ۶. روایی محتوایی تأثیر عملیات وعده صادق در مؤلفه‌های عمق‌بخشی داخلی انقلاب اسلامی

CVR ضریب لاوشه	مؤلفه‌های داخلی عمق انقلاب اسلامی	ردیف
۰/۸۱	افزایش سرمایه اجتماعی نیروهای مسلح	۱
۰/۹۲	ارتقای غرور ملی	۲
۰/۹۳	تاکید بر توسعه توان دفاعی کشور	۳
۰/۹۵	تاکید بر لزوم وجود رهبری حکیم و شجاع در جامعه	۴
۰/۷۸	ضرورت استقامت و پایداری ملی (تاب‌آوری) در برابر تهدیدها	۵

جدول ۷. روایی محتوایی تأثیر عملیات وعده صادق در مؤلفه‌های عمق‌بخشی خارجی انقلاب اسلامی

ردیف	بعد خارجی	CVR ضریب لاوشه
۱	موثر در شناساندن جمهوری اسلامی به‌عنوان الگو برای کشورها و نفی الگوهای رقیب حکمرانی	۰/۷۷
۲	موثر در ارتقای نقش‌آفرینی ایران در تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی	۰/۸۷
۳	موثر در تأکید بر روابط مبتنی بر اصول عزت، حکمت و مصلحت	۰/۸۷
۴	انتقال پیام نفی سلطه‌جویی و سلطه‌پذیری به جامعه جهانی	۰/۹۱
۵	موثر در ارتقای حیثیت بین‌المللی	۰/۸۸
۶	موثر در توسعه عمق استراتژیک و حضور در مناطق حیاتی دشمن	۰/۷۸
۷	افزایش تأثیرگذاری در تصمیمات مجامع بین‌المللی	۰/۸۲
۸	موثر در تقویت گروه‌های مردمی همسو با انقلاب اسلامی ایران	۰/۸۵
۹	موثر در ایجاد آمادگی برای مقابله با تک‌قطبی شدن جهان و هژمونی آمریکا بر جهان	۰/۷۲
۱۰	موثر در شناخته شدن ایران به‌عنوان یک متحد قابل اعتماد	۰/۷۸
۱۱	موثر در کاهش یا تغییر رویکرد تقابل و رقابت برخی کشورها در منطقه علیه ج.ا.ا.	۰/۷۵

چنانچه در جدول ۷ دیده می‌شود در تمامی سطوح سه‌گانه، میزان شاخص اعتبار CVR دیدگاه خبرگان از حد نصاب (۰/۴۲) بالاتر بوده لذا در حد قابل قبول است.

برای سنجش میانگین رتبه‌ای داده‌های پاسخ‌نامه خبرگان، آزمون فریدمن روی داده‌ها اعمال و نتایج به شرح جدول ۸ و ۹ حاصل شد:

جدول ۸. میانگین رتبه‌ای تأثیر عملیات وعده صادق در مؤلفه‌های داخلی عمق‌بخشی انقلاب اسلامی

ردیف	مؤلفه‌های داخلی عمق انقلاب اسلامی	میانگین رتبه‌ای
۱	افزایش سرمایه اجتماعی نیروهای مسلح	۴۳/۶۹
۲	ارتقای غرور ملی	۴۱/۸۱
۳	تأکید بر توسعه توان دفاعی کشور	۳۹/۲۵
۴	تأکید بر لزوم وجود رهبری حکیم و شجاع در جامعه	۴۴/۳۴
۵	ضرورت استقامت و پایداری ملی (تاب‌آوری) در برابر تهدیدها	۳۸/۹۹

جدول ۹. میانگین رتبه‌ای تأثیر عملیات وعده صادق در مؤلفه‌های خارجی عمق‌بخشی انقلاب اسلامی

ردیف	مؤلفه‌های خارجی انقلاب اسلامی	میانگین رتبه‌ای
۱	موثر در شناساندن جمهوری اسلامی به‌عنوان الگو برای کشورها و نفی الگوهای رقیب حکمرانی	۳۰/۵۲
۲	موثر در ارتقای نقش‌آفرینی ایران در تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی	۳۵/۴۱
۳	موثر در تأکید بر روابط مبتنی بر اصول عزت، حکمت و مصلحت	۴۲/۸۵
۴	انتقال پیام نفی سلطه‌جویی و سلطه‌پذیری به جامعه جهانی	۴۳/۹۵
۵	موثر در ارتقای حیثیت بین‌المللی	۳۵/۱۹
۶	موثر در توسعه عمق استراتژیک و حضور در مناطق حیاتی دشمن	۴۱/۶۶
۷	افزایش تأثیرگذاری در تصمیمات مجامع بین‌المللی	۳۳/۴۷
۸	موثر در تقویت گروه‌های مردمی همسو با انقلاب اسلامی ایران	۳۷/۱۴
۹	موثر در ایجاد آمادگی برای مقابله با تک‌قطبی شدن جهان و هژمونی آمریکا بر جهان	۳۱/۴۷
۱۰	موثر در شناخته شدن ایران به‌عنوان یک متحد قابل اعتماد	۳۴/۲۵
۱۱	موثر در کاهش یا تغییر رویکرد تقابل و رقابت برخی کشورها در منطقه علیه ج.ا.ا.	۴۳/۸۵

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

در این پژوهش نظر به استناد مستقیم به مطالعه متون، مقالات و منابع علمی و سپس بهره‌گیری از دانش، اشرافیت و تجارب مستند نخبگان و مدیران عالی و صاحب‌نظران، مؤلفه‌های عمق‌بخشی داخلی و خارجی متأثر از عملیات وعده صادق تدوین شد و پس از تأیید در گروه کانونی، سؤالات موردنظر پرسش‌نامه استخراج و نظرات خبرگان اخذ شد.

نتایج مطالعه نشان می‌دهد مهم‌ترین تأثیرات عملیات وعده صادق در عمق‌بخشی داخلی جمهوری اسلامی ایران به‌ترتیب عبارت‌اند از: تأکید بر لزوم وجود رهبری حکیم و شجاع در جامعه، افزایش سرمایه اجتماعی نیروهای مسلح، ارتقای غرور ملی، تأکید بر توسعه توان دفاعی کشور و ضرورت استقامت و پایداری ملی (تاب‌آوری) در برابر تهدیدها. همچنین مهم‌ترین تأثیرات عملیات وعده صادق در عمق‌بخشی خارجی جمهوری اسلامی ایران به‌ترتیب عبارت‌اند از: انتقال پیام نفی سلطه‌جویی و سلطه‌پذیری به جامعه جهانی، موثر در کاهش

یا تغییر رویکرد تقابل و رقابت برخی کشورها در منطقه علیه ج.ا.ا، موثر در تاکید بر روابط مبتنی بر اصول عزت، حکمت و مصلحت، موثر در توسعه عمق استراتژیک و حضور در مناطق حیاتی دشمن، موثر در تقویت گروه‌های مردمی همسو با انقلاب اسلامی ایران، موثر در ارتقای نقش آفرینی ایران در تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی، موثر در ارتقای حیثیت بین‌المللی، موثر در شناخته شدن ایران به‌عنوان یک متحد قابل اعتماد، افزایش تأثیرگذاری در تصمیمات مجامع بین‌المللی، موثر در ایجاد آمادگی برای مقابله با تک‌قطبی شدن جهان و هژمونی آمریکا بر جهان، موثر در شناساندن جمهوری اسلامی به‌عنوان الگو برای کشورهای و نفی الگوهای رقیب حکمرانی است که با پایایی مبتنی بر آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی، میزان موافقت با ضریب لاوشه و اهمیت با میانگین رتبه‌ای ارائه و تبیین شد.

References

- Ahangar, Abbas (2013). The Role of Hezbollah in the Security Deepening of the Islamic Revolution of Iran, Master's thesis in Strategic Sciences from Imam Hussein (AS) University, Tehran. **[In Persian]**
- Ali Bakhshi, Mohammad Reza (2016). Investigating the Promotion of the Identity of the Shiites of the Republic of Azerbaijan in the Direction of Deepening the Islamic Revolution of Iran, Master's Thesis in Strategic Sciences, Imam Hussein (AS) University, Tehran. **[In Persian]**
- Bakhshi-Nejad, Ruhollah (2014). The Role of Egyptian Salafis in the Deepening of the Islamic Revolution of Iran, Master's thesis in West Asian and North African Regional Studies from Imam Hussein (AS) University, Tehran. **[In Persian]**
- Bunce, Valerie; Wolchik, Sharon (2006). **International Diffusion and Post Communist Electoral Revolutions"** Communist And Post Communist Studies, 39(3).
- Dehghani Firouzabadi, Seyed Jalal; Radfar, Firouzeh (2010). Models of Exporting the Revolution in the Foreign Policy of the Islamic Republic of Iran, Tehran: Imam Sadeq (AS) University Press. **[In Persian]**
- Esposito, John L. (2003). The Iranian Revolution and Its Global Repercussions, translated by Mohsen Modirshanechi, Tehran: Center for Understanding Islam and Iran. **[In Persian]**
- Firuzkouhi, Mehdi (2018). The Model of Foreign Deepening of the Islamic Revolution Based on the Political Thought of the Supreme Leader and Its Theoretical Validation, Thesis for the Doctorate Degree in Political Science, Political Thought, Research Institute for Cultural and Social Studies, Ministry of Science, Research and Technology. **[In Persian]**
- Haynes, J. (2008). Religion and Foreign Policy Making in the USA, India and Iran, Third World Quarterly, Vol. 29, No. 1, PP. 143-165.

- Imam Hussein (AS) University (2011). Statutes of the Scientific Pole for the Foreign Deepening of the Islamic Revolution. **[In Persian]**
- Khaki, Gholamreza (2013). Research Methods in Management. Fuzhan Publishing. **[In Persian]**
- Khalili Shorini, Siavash (2013). Research Methods in the Humanities. Eighth Edition, Tehran: Yadvareh Ketab Publishing Institute. **[In Persian]**
- Mottaqi, Ebrahim; Postinchi, Zohreh (2012). Pattern and Trend in Iranian Foreign Policy, Qom: Mofid Publications of Qom University. **[In Persian]**
- Moshirzadeh, Homeira (2006). Transformation in International Relations Theories. Tehran: Samat Publications. **[In Persian]**
- Mohammadi, Manouchehr (2013). Global Reflection of the Islamic Revolution, Tehran, Electronic Version, Retrieved .**[In Persian]** from www.hahapp.blogfa.com
- Nasiri, Azad (2011). Opportunities and Challenges of Deepening in Afghanistan, thesis for a master's degree in West Asian and North African Regional Studies from Imam Hussein (peace be upon him) University, Tehran. **[In Persian]**
- Qavam, Abdol-Ali, (2011). International Relations: Theories and Approaches, Tehran: Samat Publications, Fifth Edition, First Edition. **[In Persian]**
- Safari, Asghar (2014). Investigating the Capacities and Capabilities of British Muslims and Their Impact on Deepening the Islamic Revolution of Iran", Applied Research, Tehran. **[In Persian]**
- Safavi, Seyed Yahya (2013). Deepening Textbook for the Doctoral Course in International Studies, Imam Hussein (AS) University, Tehran. **[In Persian]**
- Souri, Jahangir (2016). The Role of Tunisian Political Parties and Groups in the Political Deepening of the Islamic Revolution of Iran, Master's Thesis in Strategic Sciences from Imam Hussein (AS) University, Tehran. **[In Persian]**
- Shahbazi, Najafeli (2017). The Model of Economic Diplomacy of the Islamic Re-

public of Iran in the Deepening of the Islamic Revolution of Iran (Case Study of Iraq), Doctoral Thesis in International Studies from Imam Hussein (AS) University, Tehran. **[In Persian]**

Talebi, Sajjad (2014). Obstacles to Deepening the Islamic Revolution in the Arab World, Pioneers of Progress Conference. **[In Persian]**